

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิต เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตและศึกษาปัจจัยด้านการนำนโยบายการบริหารราชการ 4 ปี ของรัฐบาลที่ใช้บริหารประเทศไปปฏิบัติที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแพ จังหวัดหุมพร ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญแก่การให้หลักประกันขั้นพื้นฐานของบริการสาธารณะของรัฐภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ การมีสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต และประชาชนมีความสุข ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายการศึกษา ด้านแรงงาน ด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชน ด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านความมั่นคงของชีวิตและสังคม และนำแนวคิดคุณภาพชีวิตตามหลักการขององค์การอนามัยโลก UNESCO (1993 อ้างถึงใน ประเวศ วะสี, 2545 : 9) ที่กล่าวถึงคุณภาพชีวิต ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม มากำหนดเป็นกรอบในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่มีอายุ 15-60 ปี และสามารถอ่านออกเขียนได้ ในเขตพื้นที่อำเภอท่าแพ จังหวัดหุมพร โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากจากจำนวนประชากร รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงข้อคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะอย่างเป็นอิสระ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีของแอลเอสดี และการหาค่าความสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน

### สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่าผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือน 25,001 บาท ขึ้นไป และส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 - 5 คน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการนำนโยบายการบริหารราชการประเทศของรัฐบาลไปปฏิบัติ พบว่าโดยรวมอยู่มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชน รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงของชีวิตและสังคม ด้านการศึกษา เป็นอันดับ 3 ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม เป็นอันดับ 4 และด้านแรงงาน เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร พบว่าโดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านร่างกายมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับ 1 ส่วนด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นอันดับ 2 ด้านจิตใจ เป็นอันดับ 3 และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านร่างกาย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ การมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง รองลงมาคือ การให้ความสำคัญในการตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำทุกปี หมั่นออกกำลังกายทุกวันเพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เป็นอันดับ 3 มีเวลาพักผ่อนอย่างเพียงพอในแต่ละวัน เป็นอันดับ 4 และมีกำลังในการทำงานเพียงพอโดยไม่เป็นภาระของผู้อื่น เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

3.2 ด้านจิตใจ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับแรก ได้แก่ พึงพอใจในความเป็นอยู่ในปัจจุบัน รองลงมาคือ มีความภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเอง มีทัศนคติที่ดี มองโลกในแง่ดี รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นอันดับ 3 มีวิธีจัดการกับความเครียดหรือความเศร้าได้อย่างเหมาะสม เป็นอันดับ 4 และสามารถปล่อยใจและให้กำลังใจคนในครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

3.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการเสนอข้อคิดเห็นหรือแนวทางแก้ไขปัญหาในงานร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ส่วนข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งที่ทำงานและบริเวณชุมชนที่พักอาศัยเป็นประจำ เป็น

อันดับ 2 เคยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม เป็นอันดับ 3 เคยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม เป็นอันดับ 4 และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับแรก คือ มีความรู้สึกที่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รองลงมาคือ มีช่องทางในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ต่าง ๆ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และปราศจากมลพิษต่าง ๆ เป็นอันดับ 3 มีสถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ เป็นอันดับ 4 และมีการคมนาคมที่สะดวก เป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ

#### 4. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

4.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนอำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี ที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดจำแนกตามปัจจัยดังนี้

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนอำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนอำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันในด้านร่างกาย ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามอายุ พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่ากลุ่มที่มี 15 - 20 ปี กับกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี กับกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 51 - 60 ปี มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี กับกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านร่างกาย ทั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอนาทม จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามสถานภาพการสมรส พบว่า สถานภาพการสมรสที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มที่สมรสแล้ว กับกลุ่มที่มีสถานภาพหย่า/หม้าย มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันในด้านจิตใจ ส่วนกลุ่มที่โสดกับกลุ่มที่สมรสแล้วมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบความแตกต่างดังนี้

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านร่างกาย

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. และระดับอนุปริญญา/ปวส. มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านจิตใจ

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามอาชีพ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบความแตกต่างดังนี้

กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับกลุ่มอาชีพเกษตรและกลุ่มอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท ในด้านร่างกาย

กลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับกลุ่มอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท ในด้านจิตใจ

กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มอาชีพนักเรียน/นักศึกษา และกลุ่มอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านความสัมพันธ์ทางด้านสังคม

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 9,001 – 15,000 บาท มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้ 15,001 – 25,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านจิตใจ ทั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบความแตกต่าง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ดังนี้

กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 9 คน ขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มที่มีสมาชิกต่ำกว่า 3 คน และกลุ่มที่มีสมาชิก 3–5 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มที่มีสมาชิกในครัวเรือน 6–8 คน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านจิตใจ

กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 9 คน ขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับกลุ่มที่มีสมาชิก 3–5 คน กลุ่มที่มีสมาชิกในครัวเรือน 6–8 คน และกลุ่มที่มีสมาชิกต่ำกว่า 3 คน ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 9 คน ขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับกลุ่มที่มีสมาชิก 3–5 คน และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับกลุ่มที่มีสมาชิกในครัวเรือน 6–8 คน และกลุ่มที่มีสมาชิกต่ำกว่า 3 คน ส่วนกลุ่มที่มีสมาชิกตั้งแต่ 3–5 คน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับกลุ่มที่มีสมาชิก 6–8 คน และกลุ่มที่มีสมาชิกต่ำกว่า 3 คน ในด้านสิ่งแวดล้อม

4.3 สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านการนำนโยบายบริหารราชการ 4 ปี ของรัฐบาลที่ใช้บริหารประเทศไปปฏิบัติ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ผลการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแรงงาน ด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชน และด้านความมั่นคงของชีวิตและสังคม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกน้อยมาก ตามลำดับ โดยสามารถจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

4.3.1 ด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม 4 ด้าน ในเชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตาม

สมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านจิตใจ ส่วนด้านร่างกายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ

4.3.2 ด้านแรงงาน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม 4 ด้าน ในเชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านร่างกาย ตามลำดับ

4.3.3 ด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม 4 ด้าน ในเชิงบวกในทิศทางเดียวกันน้อยมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันน้อยมาก ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านร่างกาย ตามลำดับ

4.3.4 ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม 4 ด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์กับสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านจิตใจ ตามลำดับ

## การอภิปรายผล

จากผลของการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าชะงะ จังหวัดชุมพร พบว่าโดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านร่างกายมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล (2542) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับการมีชีวิตที่ดี มีความสุข และความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์และการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม เป็นการประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย จิตใจ

ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม ภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละคน และสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ในขั้นแรกของมนุษย์ คือ ความต้องการของร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร น้ำ ความอบอุ่น ที่อยู่อาศัย และการนอน การพักผ่อน ซึ่งความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองไปยังระดับที่มีความจำเป็นเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดและความต้องการอื่นที่จะกระตุ้นบุคคลต่อไป

นอกจากนี้ จากผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร ในรายด้านสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 ด้านร่างกาย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ การมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2536 : 1) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตที่มีคุณภาพนั้น สามารถประเมินเน้นหนักไปใน 2 แนวทาง คือ ทางด้านตัวบุคคล ได้แก่ การมีชีวิตที่อยู่อดีมีความสุขและเจริญก้าวหน้า ซึ่งหมายถึงการมีชีวิตรอดปลอดภัย ทำมาหากินเลี้ยงตัวเองได้ สามารถหาความสุขได้ตามควรแก่อัตภาพ ทั้งมีโอกาสที่จะพัฒนาความต้องการและความสามารถของตนเองไปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนอีกแนวทางหนึ่งเป็นการให้น้ำหนักด้านความสัมพันธ์และความเป็นประโยชน์ของบุคคลต่อสังคม ซึ่งย่อมหมายถึงคุณภาพในเชิงของการเป็นทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อความเป็นปึกแผ่น และความเจริญก้าวหน้าของสังคม ดังนั้นในการกำหนดมาตรฐานและการประเมินคุณภาพชีวิตของบุคคล จึงน่าจะนำแนวคิดทั้ง 2 แนวทางมาผสมผสานให้เกิดดุลยภาพที่เหมาะสม และทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ในด้านความต้องการของร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร น้ำ ความอบอุ่น ที่อยู่อาศัย และการนอน การพักผ่อน มาสโลว์ได้กำหนดตำแหน่งซึ่งความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองไปยังระดับที่มีความจำเป็นเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดและความต้องการอื่นที่จะกระตุ้นบุคคลต่อไป

1.2 ด้านจิตใจ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ พึงพอใจในความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล (2542) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับการมีชีวิตที่ดี มีความสุข และความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม เป็นการประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม ภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละคน และแนวคิดของพิชฌักฤษณ์ ภาณุมาศ (2547 : 28) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า หมายถึง บุคคลมีความรู้สึกรับรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับ

สภาพแวดล้อมและมีวิธีการดำเนินชีวิตให้มีความสุข ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนปฏิบัติตนให้เป็นคนดี และเป็นประโยชน์แก่สังคม

1.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอท่าแพะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการเสนอข้อคิดเห็นหรือแนวทางแก้ไขปัญหาในงานร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งที่ทำงานและบริเวณชุมชนที่พักอาศัยเป็นประจำ เคยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม เคยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมว่า เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์รับรู้ว่าการเข้าร่วมกิจกรรมสังคม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต คุณภาพชีวิตของบุคคลจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับที่ได้รับการยอมรับของสังคม บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยวในสังคมไม่ได้ ต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีกิจกรรมร่วมกันในสังคม การดำเนินชีวิตในสังคม จึงต้องการให้สังคมยอมรับด้วยความผูกพัน มิใช่ตรีและซื้อตรงต่อกัน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งเป็นอิทธิพลทางสังคมที่มีความสำคัญในการกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตของบุคคล และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศักดิ์ชัย ทวีศักดิ์ (2529 : บทคัดย่อ) เรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่บ่งถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นสิ่งที่แสดงถึงการยอมรับในความรู้ ความสามารถ และศักดิ์ศรีของบุคคลนั้น

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อำเภอท่าแพะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับแรก คือ มีความรู้สึกที่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ในขั้น 2 ของมนุษย์ คือ ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (Security Or Safety Needs) ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จะเป็นอิสระจากอันตรายทางกาย และความกลัวต่อการสูญเสียงาน ทรัพย์สิน อาหาร หรือ ที่อยู่อาศัย ซึ่งมาสโลว์ ก็ได้ให้การยอมรับว่าบุคคลอาจจะมีความต้องการพร้อม ๆ กันหลายระดับได้ และสามารถที่จะได้รับสิ่งที่ต้องการหลายระดับนั้นพร้อม ๆ กันได้ แต่บุคคลอาจจะไม่ได้รับสิ่งตอบแทนในระดับสูงกว่า ถ้าความต้องการในระดับต่ำกว่ายังไม่ได้รับการตอบสนอง ทั้งนี้เพราะการได้รับสิ่งที่ต้องการใด ๆ ขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคคล และบุคคลจะไม่มีความตั้งใจให้กระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการระดับสูงขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของ Sharma (1998 : 149 อ้างถึงใน สายลดา ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2542 : 8-9) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลได้รับการตอบสนองทางกายภาพที่เหมาะสมก็จะทำให้

บุคคลมีสุขภาพกายดี และเขาได้รับการตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตใจอย่างเหมาะสมเพียงพอ จะทำให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีก็จะทำให้บุคคลมีความสุข มีความพอใจในชีวิต นั่นคือการได้รับสิ่งที่ต้องการ นำไปสู่ความพอใจของมนุษย์

## 2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านร่างกายมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับ 2 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ตามแนวคิดของมาสโลว์ และระดับคุณภาพชีวิตตามแนวคิดความต้องการด้านความปลอดภัย (ระดับ 1 และ 2 ของมาสโลว์) บุคคลก็จะบรรลุระดับขั้นต่ำของคุณภาพชีวิต และเมื่อได้รับการตอบสนองในความต้องการในทางสังคม และการได้รับฐานะและการยกย่องในทางสังคม (ระดับ 3 และ 4 ของมาสโลว์) บุคคลนั้นก็สามารถเรียกได้ว่ามีคุณภาพชีวิตในระดับที่พึงพอใจตามฐานะของตนเอง และการที่จะมีคุณภาพชีวิตในระดับสูงสุดนั้น ก็ต่อเมื่อเขาได้รับการตอบสนองในความต้องการระดับ 5 ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความทะเยอทะยานของแต่ละบุคคล สรุปได้ว่าการที่บุคคลจะมีคุณภาพชีวิตในระดับที่พอใจนั้น เขาจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการ 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 ถึง 4 ตามแนวคิดของมาสโลว์ และสอดคล้องกับแนวคิดของเฮร์เบิร์ต (Herbert, 1974 : 572 อ้างถึงใน สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2545 : 34) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต พบว่า คุณภาพชีวิต ของบุคคลจะมีความสมบูรณ์ได้นั้นจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ 1) มีการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย 2) มีการพัฒนาตนเองและความเจริญของบุคคล 3) การมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของสมาชิกในสังคม ปฐมภูมิ 4) การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกในสังคมนั้น

2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนอำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร ที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดจำแนกตามปัจจัยดังนี้

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนอำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนอำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร ที่มีเพศต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันในด้านร่างกาย ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีของไทยซึ่งมองว่าเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ การป้องกันตนเองของเพศหญิงน้อยกว่าเพศชาย จึงมีโอกาสที่จะถูกทำร้ายได้ง่ายกว่าเพศชาย

ความสูญเสียจากเหตุการณ์ร้ายที่อาจจะเกิดขึ้น อยู่ในระดับสูงและรุนแรงต่อจิตใจ ร่างกาย ครอบครัว และสังคมแวดล้อมมากกว่า

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามสถานภาพการสมรส เป็นรายคู่ พบว่าสถานภาพการสมรสที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่สมรสแล้ว กับกลุ่มที่มีสถานภาพหย่า/หม้าย มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันในด้านจิตใจ ส่วนกลุ่มที่โสดกับกลุ่มที่สมรสแล้วมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยประชาชนส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว จึงทำให้รู้สึกอบอุ่นในชีวิต และไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มญาติและขยายไปสู่ชุมชน ทำให้สามารถเข้ากับเพื่อนบ้านได้ดี ทั้งยังเกิดความร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เกิดความรู้สึกพอใจที่เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น จึงทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ามีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวตรี เมืองมุงคุณ (2551) ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสูงเนิน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ มีผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสูงเนินสูง มีคุณภาพชีวิตต่างกัน ดังนั้นรัฐบาลควรเร่งดำเนินการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและเป็นรากฐานในการพัฒนาคน ควรส่งเสริมการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามอาชีพ พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่ามีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 9,000 – 15,001 บาท มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้ 15,001 – 25,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านจิตใจ ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุทิน สายสงวน (อ้างถึงใน จิรกันต์ ปฐวีรัตน์ แท่นทรัพย์, 2552 : 27-32) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพชีวิตว่าคนเราจะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ หรือคุณภาพชีวิตจะมีและยืนยงอยู่ได้

ย่อมขึ้นอยู่กับรายได้ของครอบครัว ซึ่งเป็นตัวกำหนดสถานะเศรษฐกิจของครอบครัวก็นับเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับชีวิตที่มีคุณภาพ เพราะคนทุกคนสามารถกำหนดคุณภาพชีวิตของตนได้ตามฐานะของครอบครัว บุคคลที่นับได้ว่าเป็นผู้มีคุณภาพชีวิตก็คือ บุคคลที่สามารถดำรงสถานภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างสอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อมและค่านิยมของสังคม มีคำกล่าวที่ว่าคนที่ร่ำรวยไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพชีวิตดีเสมอไปในทางตรงกันข้าม คนที่ยากจนก็ไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพชีวิตต่ำ แต่การที่คนเราจะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพหรือไม่ องค์กรประกอบทางด้านเศรษฐกิจ อันได้แก่ รายได้และค่านิยมทางเศรษฐกิจก็นับเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี เมือง มงคุด (2551) ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสูงเนิน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ มีผลทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสูงเนินสูง มีคุณภาพชีวิตต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่าโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุวัฒน์ มหัตถินันต์กุล และคณะ (2541) กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินคุณภาพชีวิตจะประกอบด้วยส่วนที่สนองความต้องการด้านร่างกายและด้านจิตใจ ซึ่งความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ครอบครัว คือกลุ่มคนที่รวมอยู่ในบ้านเดียวกัน อาจเกี่ยวหรือไม่เกี่ยวพันทางสายโลหิตหรือทางกฎหมาย แต่มีปฏิกริยาสัมพันธ์กัน ให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน และครอบครัวเป็นสถาบันมูลฐานที่ทำหน้าที่วางรากฐานให้แก่สถาบันอื่น ๆ ในสังคม เนื่องจากมนุษย์เกิดมาได้รับการเลี้ยงดู การเรียนรู้ทางสังคม และสร้างบุคลิกภาพแห่งความเป็นมนุษย์จากครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว จึงมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวอย่างมาก เพราะการให้การเลี้ยงดูบุตรหรือสมาชิกในครอบครัวด้วยการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน การให้ความรักความอบอุ่น โดยเฉพาะบุตรหรือเด็กในความปกครองจะทำให้บุคคลเหล่านั้นเจริญเติบโตมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคตอีกด้วย

2.3 สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านการนำนโยบายบริหารราชการ 4 ปี ของรัฐบาลที่ใช้บริหารประเทศไปปฏิบัติ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ผลการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแรงงาน ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม และด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์

เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชน และด้านความมั่นคงของชีวิตและสังคม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกน้อยมาก ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติของวรเดช จันทรศร (2540 : 3) ที่กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องที่ศึกษาว่าองค์กรที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งมวลปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ แต่ไหน เพียงใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของความสามารถที่จะผลักดันให้การทำงานของกลไกทั้งหมดสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพรรณ เนตยานุวัฒน์ (2548) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตสามด้า กรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณี บริษัทบีทีเอส จำกัด ผลการศึกษาพบว่าระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาตรฐานในทุก ๆ ด้านประกอบด้วย ด้านสุขอนามัยและโภชนาการ การได้รับการศึกษา การทำงานครบครัน การเติบโตทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการนำนโยบายบริหารราชการ 4 ปี ของรัฐบาลที่ใช้บริหารประเทศไปปฏิบัติกับคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอท่าแพะ จังหวัดชุมพร สามารถจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม 4 ด้าน ในเชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านร่างกายมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านจิตใจ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาร์มา (Sharma, 1975) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีผลกับคุณภาพชีวิตของประชาชนคือ มาตรฐานการครองชีพ หมายถึง มาตรฐานความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของประชากร ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับรายได้ต่อบุคคล สุขภาพ การศึกษา ที่อยู่อาศัย และการสังคมสงเคราะห์ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้มาตรฐานการครองชีพของพวกเราเปลี่ยนไป โดยเฉพาะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลในทุก ๆ ด้าน เพราะผู้ที่มีการศึกษาสูงย่อมรู้จักใช้ความคิดแก้ปัญหาชีวิต ปรับปรุงการประกอบอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น เลื่อนสถานภาพทางสังคมให้สูงขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนขัดเกลานิสัยให้เป็นคนดี มีศีลธรรมมีระเบียบวินัยในตนเอง ได้ลองมาพิจารณาเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการศึกษา ระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา กับประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทยจะเห็นว่า สหรัฐอเมริกา การศึกษาภาคบังคับของเขาเท่ากับ Grade 12 (มัธยม 6) ส่วนประเทศไทย คือ Grade 9

เท่านั้นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อมแสดงว่า ประชากรของสหรัฐอเมริกา ย่อมมีความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีกว่าประชากรในประเทศไทย แต่ถ้าเปรียบเทียบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศในเขตเอเชียด้วยกัน ก็นับว่าน่าพอใจ เพราะในบางประเทศ เช่น มาเลเซียและสิงคโปร์ ไม่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา แต่ผู้ที่เข้าศึกษาเล่าเรียนในชั้นประถมศึกษาจะศึกษาถึง Grade 6 (ประถม 6) ส่วนศรีลังกา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาถึง Grade 5 (ประถม 5) และประเทศเกาหลีและฟิลิปปินส์ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาถึง Grade 6 (ประถม 6) เช่นกัน และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ที่กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญแก่การให้หลักประกันขั้นพื้นฐานของบริการสาธารณะของรัฐ ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การพัฒนาคน และสังคมให้มีคุณภาพ การมีสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต และประชาชนมีความสุข โดยเฉพาะนโยบายด้านการศึกษา ที่จะต้องเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาของคนไทยอย่างมีบูรณาการและสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา และสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตร ปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพและคุณธรรมอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลง ในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียน การสอน และการเรียนรู้อย่างจริงจัง จัดให้มีการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงอย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนการสอนให้โรงเรียนอย่างทั่วถึงสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาคการผลิตและบริการ และเร่งผลิตกำลังคนระดับอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันของประเทศในสาขาต่าง ๆ

2. ด้านแรงงาน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม 4 ด้าน ในเชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านร่างกาย ตามลำดับ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นรัฐบาลจะต้องดูแลความเป็นอยู่ และเสริมสร้างศักยภาพของประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงาน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก โดยเข้าไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องและครบวงจรเริ่มจากการส่งเสริมประชาชนว่างงานที่ต้องการทำงาน นักเรียน นักศึกษา ผู้มีงานทำแล้วต้องการเปลี่ยนงานและผู้อยู่นอกกำลังแรงงานที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่ให้มีงานทำ หรือมีความรู้ ความสามารถ มีโอกาสได้ทำงาน มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน รวมถึงแรงงานนอกระบบ การ

คุ้มครองแรงงานให้ได้รับสิทธิประโยชน์ การฝึกอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อยกระดับฐานการทำงานและค่าจ้างให้สูงขึ้นตามมาตรฐานฝีมือด้วย รวมทั้งแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อให้การดูแล คุ้มครอง มิให้คนหางานถูกเอารัด เอาเปรียบจากนายหน้า และนายจ้าง รวมทั้งเพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามสัญญาจ้าง ตามกฎหมายแรงงานของประเทศซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุทิน สายสงวน (อ้างถึงใน จิรกันต์ ปฐวีรัตน์ แทนทรัพย์, 2552 : 27-32) คนเราจะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ หรือคุณภาพชีวิตจะมีและยืนยงอยู่ได้ นอกจากปัจจัย 4 แล้ว มนุษย์เราย่อมปรารถนาความสุข แต่ความสุขจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีงานทำและขยันหมั่นเพียรในการประกอบกิจการงานตามหน้าที่ เพราะหากคนเราไม่มีงานทำหรือทำงานที่ไม่มีความมั่นคงก็ย่อมจะมีผลทำให้ชีวิตดำเนินไปอย่างไม่ราบรื่น ขาดความมั่นคงทางจิตใจและไม่แน่ใจในอนาคตของตนเอง ทำให้คุณภาพชีวิตเสื่อมทรามลงได้ นอกจากนี้ การว่างงานไม่ว่าจะเป็นการว่างงานลักษณะใดก็ตาม ย่อมทำให้เกิดปัญหาของสังคมได้ เช่น ทำให้เกิดภาวะแรงงานสูญเปล่า ผลผลิตตกต่ำ ใช้เวลาที่ว่างมั่วสุมกันเล่นการพนัน เที่ยวเตร่ การว่างงานมาก ๆ อาจทำให้เกิดปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตได้ทั้งสิ้น การมีงานทำจึงนับเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตอีกปัจจัยหนึ่ง และสอดคล้องกับแนวคิดของเสนาดิยาว (2539 : 325-331) ได้กล่าวว่า การสร้างความปลอดภัยในการทำงาน เป็นการป้องกันการสูญเสีย อันอาจจะเกิดในองค์กรและในที่ทำงาน สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ แสง อุณหภูมิ เสียง และกระบวนการในการปฏิบัติงาน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน การจัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่ดีและเหมาะสม จะมีส่วนช่วยให้บุคคลได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพลดอุบัติเหตุได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การจัดสภาพการทำงานจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เพราะจะทำให้บุคคลมีความรู้สึกได้ว่า ไม่ต้องมีชีวิตอย่างหวาดระแวงวิตกกังวลต่อการเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ จากการปฏิบัติงาน

3. ด้านการพัฒนาสุขภาพประชาชน แรงงาน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม 4 ด้าน ในเชิงบวกในทิศทางเดียวกันน้อยมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันน้อยมาก ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านร่างกาย ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณดา จันทร์สม และคณะ (2550) ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยในบริบทการเปลี่ยนแปลงกลุ่มตัวอย่างศึกษา คือ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองในจังหวัดต่างๆ ใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคละ 3 จังหวัด รวม 15 จังหวัด ผลการศึกษา พบว่า ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและความเครียดอยู่ในระดับไม่ตึงเครียด ผลการศึกษาที่ได้สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตของคนไทยได้ระดับหนึ่ง แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและเวลาทำให้ยังไม่สามารถสะท้อนแยกเป็นราย

จังหวัดได้ครบถ้วน การศึกษาจึงนำเสนอเป็นรายภาค อย่างไรก็ดี ยังมีเครื่องชี้วัดตัวอื่นที่สามารถสะท้อนคุณภาพชีวิตของคนไทยได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) คือ ข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นของคนในครัวเรือนในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่าคนควรจะมีคุณภาพชีวิตในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้มีชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) เป็นข้อมูลหลักที่มีความสำคัญในการพัฒนาชนบทตามนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) เป็นข้อมูลที่สามารถฉายภาพให้เห็นว่าประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ มีคุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร ซึ่งผู้ทำงานการพัฒนาชนบทในทุกระดับตั้งแต่ระดับพื้นที่จนถึงระดับนโยบาย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของสุวัฒน์ มหัตถินันต์กุล และคณะ (2541) ที่กล่าวว่าเกณฑ์การประเมินคุณภาพชีวิตนั้นประกอบด้วยส่วนที่สนองความต้องการด้านร่างกายและด้านจิตใจ โดยกำหนดปัจจัยที่บ่งถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีไว้ประการหนึ่งคือ การได้รับบริการทางสังคมขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมีคุณภาพ การบริการทางสังคม หมายถึง กิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ที่รัฐบาลหรือเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือบุคคล ครอบครัวและสังคม โดยส่วนรวมในการแก้ไขบำบัดและป้องกันปัญหาในระดับต่าง ๆ ทั้งปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัวและปัญหาสังคม ตลอดจนการฟื้นฟูเสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถหรือศักยภาพจิตใจ การจัดบริการทางด้านสาธารณสุขปโภคและบริการอื่น ๆ เป็นการอำนวยความสะดวกและเป็นสวัสดิการแก่สังคม เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลที่ช่วยให้บุคคลมีชีวิตรอยู่อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นเป้าหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงมุ่งสนอง บริการทางด้านสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นทางด้านวัตถุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการด้านสุขภาพ อนามัย การศึกษา และการคมนาคม เป็นต้น โดยการยกระดับและกระจายบริการทางสังคมออกไปอย่างกว้างขวาง เช่น ด้านสาธารณสุขมีโรงพยาบาลอำเภอที่เปิดบริการแล้วถึงร้อยละ 92 ของจำนวนอำเภอทั้งหมดและสถานีอนามัยร้อยละ 98 ของจำนวนตำบลทั้งหมด และด้านการคมนาคมได้ก่อสร้างถนนเพื่อความสะดวกสบายในการเดินทาง สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ได้คำนึงถึงการจัดบริการทางสังคม เพื่อจัดบริการช่วยเหลือบุคคลในหน่วยงานด้วยการจัดในรูปแบบของสวัสดิการ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีผลต่อการกินดี อยู่ดี และมีศักดิ์ศรีในการดำรงชีวิตในสังคม

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน และมาตรการต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านการคมนาคม ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านอื่น ๆ
2. ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมพื้นบ้าน การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนในด้านต่างๆ เพื่อสร้างความรัก สมัครสมานสามัคคีให้แก่ประชาชน

### ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1. ให้มีการจัดกิจกรรมตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านการคมนาคม ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านอื่น ๆ
2. ให้มีการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมพื้นบ้าน การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนในด้านต่างๆ เพื่อสร้างความรัก สมัครสมานสามัคคีให้แก่ประชาชน

### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยประเมินผลคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านอื่น ๆ เพื่อให้ทราบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาข้อมูลโดยใช้วิธีการอื่นๆ นอกจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป